

OBSAH

Předmluva (Svatava Machová – Markéta Šamalová)	3
--	---

Impulzy vedoucí ke vzniku pragmatické dimenze popisu řečové činnosti (Svatava Machová)	9
Literatura	12
Glosář užitých termínů	13

1 Kooperativní komunikace (Pavla Chejnová)	14
1.1 Teoretická východiska	14
1.1.1 Griceův kooperační princip	14
1.1.2 Porušování kooperačního principu	15
1.1.3 Implikatura	16
1.1.4 Presupozice	16
1.1.5 Naslouchání	17
1.2 Didaktické transformace	17
Literatura	18
Glosář užitých termínů	19

2 Řečové chování a zdvořilost (Pavla Chejnová)	20
2.1 Teoretická východiska	20
2.1.1 Pojem tváře – image	21
2.1.2 Pozitivní zdvořilost	21
2.1.3 Negativní zdvořilost	21
2.1.4 Zdvořilostní princip	22
2.1.5 Využití intonace	23
2.1.6 Užití gramatických kategorií	23
2.1.7 Využití lexikálních prostředků	25
2.1.8 Kulturní specifika dané země	25
2.1.9 Mezinárodní komunikace	26
2.2 Didaktické transformace	27
Literatura	30
Glosář užitých termínů	31

3 Asertivní komunikace (Markéta Šamalová)	32
3.1 Teoretická východiska	32
3.1.1 Agresivní a pasivní jednání, zásady asertivní komunikace	32
3.1.2 Deset asertivních práv	34
3.1.3 Základní asertivní techniky	37
3.1.4 Jak se vyrovnat s kritikou aneb pravidla asertivní kritiky	38

3.2	Didaktické transformace	40
3.2.1	Jiří Kostečka: Český jazyk pro 4. ročník gymnázií	40
3.2.2	Věra Martinková: Český jazyk 3 (Český jazyk pro 3. ročník středních škol).....	41
3.2.3	Věra Martinková: Český jazyk 4 (Český jazyk pro 4. ročník středních škol).....	44
3.2.4	Čechová, M. - Kraus, J. - Styblík, V. - Svobodová, I.: Český jazyk pro 4. ročník SOŠ.....	46
3.2.5	Tipy pro trénink asertivity v rámci výuky českého jazyka.....	47
	Literatura	49
	Glosář užitých termínů.....	50
4	Argumentační diskurz (Markéta Šamalová)	53
4.1	Teoretická východiska	53
4.1.1	Argumentace	53
4.1.2	Argumentační komunikační situace	53
4.1.3	Názor.....	54
4.1.4	Argumenty	57
4.1.5	Struktura argumentačního textu	57
4.1.6	Posouzení přesvědčivosti argumentů	59
4.1.7	Podmínka akceptability argumentů	60
4.1.8	Typologie argumentů	61
4.1.9	Chybná argumentace	63
4.2	Didaktické transformace	65
4.2.1	Argumentace na střední škole	65
4.2.2	Argumentace v učebnicích českého jazyka pro střední školy	67
4.2.3	Návrh využití poznatků z teorie argumentace ve výuce.....	76
4.2.4	Základní tematické okruhy výuky argumentace, resp. tréninku argumentačních dovedností.....	79
	Literatura	80
	Glosář užitých termínů.....	81
5	Konflikt v interpersonální komunikaci (Svatava Machová).....	85
5.1	Teoretická východiska	85
5.1.1	Vznik konfliktu a jeho rozpoznání	85
5.1.2	Efektivní řízení konfliktu, taktické jednání	87
5.1.3	Jazykové prostředky užívané v konfliktním dialogu.....	90
5.2	Didaktické transformace	91
	Literatura	92
	Glosář užitých termínů.....	92

6	Manipulace v interpersonální komunikaci (Svatava Machová)	94
6.1	Teoretická východiska	94
6.1.1	Stručný historický úvod	94
6.1.2	Současný zájem o manipulaci	95
6.1.3	Vymezení manipulace a její cíle	95
6.1.4	Identifikace manipulátora	98
6.1.5	Manipulační strategie	99
6.1.6	Odkrytí manipulace a obrana před ní	103
6.1.7	Manipulace není jen negativním jevem	104
6.1.8	Jazykové prostředky užívané při verbální manipulaci	105
6.2	Didaktické transformace	106
	Literatura	116
	Glosář užitých termínů	116
7	Manipulace v masových médiích (Jan Daněk)	118
7.0	Úvod	118
7.1	Teoretická východiska	118
7.2	Didaktické transformace	120
7.2.1	Zpracování tématu v učebnicích	120
7.2.2	Obecné třídění aktivit	121
7.2.3	Konkrétní příklady aktivit	121
7.2.4	Inspirační zdroje	124
	Literatura	125
	Glosář užitých termínů	125
8	Mediální výchova na středních školách (Jaroslava Kosová)	126
8.1	Teoretická východiska	126
8.1.1	Mediální výchova v normativních dokumentech	127
8.1.2	Mediální komunikace	128
8.1.3	Kompetence v oblasti mediální výchovy	130
8.2	Didaktické transformace	131
8.2.1	Mediální výchova v učebnicích J. Kostečky	132
8.2.2	Mediální výchova v učebnicích M. Čechové a kol.	132
8.2.3	Tipy pro výuku	133
	Literatura	136
	Glosář užitých termínů	137
9	Neverbální komunikace (Pavla Chejnová)	138
9.1	Teoretická východiska	138
9.1.1	Vzdálenost (proxemika)	140

9.1.2	Mimika	142
9.1.3	Postoje (posturika) a gesta	144
9.1.4	Doteky (haptika)	146
9.1.5	Olfaktorika	147
9.1.6	Řeč prostředí	147
9.1.7	Čas	148
9.1.8	Oblečení	148
9.2	Didaktické transformace	149
	Literatura	151
	Glosář užitých termínů	152
10	Využívání internetu při výuce pragmatických aspektů řečové komunikace (Lucie Bušová)	153
10.1	Teoretická východiska	153
10.1.1	Internet – zdroj informací	154
10.1.2	Internet – pozitiva a negativa	155
10.2	Didaktické transformace	157
10.2.1	Člověk a počítač	158
10.2.2	Internet jako komunikační prostředek	160
10.2.3	Internet jako vzdělávací prostředek	164
10.2.4	Internet – pomocník učitele	165
	Literatura	167
	Glosář užitých termínů	168
11	Výuka „pragmatických aspektů“ řečové komunikace v meziválečném československém středním školství (Martina Šmejkalová)	169
11.1	Řečnictví v dějinách vyučování českému jazyku	169
11.2	Český jazyk na vyšších hospodářských školách	171
11.3	„Rozpravy“ jako vyučovací předmět	172
11.4	Závěr	176
	Literatura	177
	Glosář užitých termínů	178
	Souhrnný glosář	180
	Souhrnná bibliografie	194
	O autorech	199